

Kapadokya Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsü

Odyoloji Anabilim Dalı

**ORTAOKUL DÜZEYİNDEKİ İŞİTME KAYIPLI ÇOCUKLARDA
VE NORMAL İŞİTEN ÇOCUKLARDA OKUMA BAŞARISININ
KARŞILAŞTIRILMASI**

Esmâ Nur YURT

Yüksek Lisans Tezi

Nevşehir, 2025

ORTAOKUL DÜZEYİNDEKİ İŞİTME KAYIPLI ÇOCUKLARDA
VE NORMAL İŞİTEN ÇOCUKLARDA OKUMA BAŞARISININ
KARŞILAŞTIRILMASI

Esmâ Nur YURT

Kapadokya Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma
Enstitüsü Odyoloji Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Nevşehir, 2025

KABUL VE ONAY

Esmâ Nur YURT tarafından hazırlanan “Ortaokul Düzeyindeki İşitme Kayıplı Çocuklarda ve Normal İşiten Çocuklarda Okuma Başarısının Karşılaştırılması” başlıklı bu çalışma, 26.03.2025 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Dr. Öğr. Üyesi Hatice Kübra Bozkurt (Başkan)

Dr. Öğr. Üyesi Levent Kartal (Danışman)

Dr. Öğr. Üyesi Rukiye Yalap (Üye)

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Doç. Dr. Sinan AKILLI

Enstitü Müdürü

YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI

Enstitü tarafından onaylanan lisansüstü tezimin tamamını veya herhangi bir kısmını, basılı (kağıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullarla kullanıma açma iznini Kapadokya Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak, tezimin tamamının ya da bir bölümünün gelecekteki çalışmalarda (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım hakları bana ait olacaktır.

Tezin kendi orijinal çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Tezimde yer alan telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinleri yazılı izin olarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Yükseköğretim Kurulu tarafından yayınlanan *“Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge”* kapsamında tezim aşağıda belirtilen koşullar haricince YÖK Ulusal Tez Merkezi / Kapadokya Üniversitesi tarafından açık erişime açılır.

- Enstitü / Fakülte yönetim kurulu kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren 2 yıl ertelenmiştir.
- Enstitü / Fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren ..... ay ertelenmiştir.
- Tezimle ilgili gizlilik kararı verilmiştir.

...../...../.....

Esmâ Nur YURT

ETİK BEYAN

Bu çalışmadaki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, yararlandığım kaynaklara bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, tezimin/dönem projemin kaynak gösterilen durumlar dışında zgn olduğunu, **Dr. Öğr. Üyesi Levent KARTAL** danışmanlığında tarafımdan üretildiğini ve Kapadokya Üniversitesi Lisansüstü Eğitim, đretim ve Araştırma Enstitüsü Tez ve Dönem Projesi Yazım Yönergesine göre yazıldığını beyan ederim.

...../...../.....

Esmā Nur YURT

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın yürütülmesi sırasında desteğini esirgemeyen değerli danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Levent KARTAL hocama, lisans eğitimimde bilgi ve tecrübelerini paylaştan Dr. Öğr. Üyesi Hatice Kübra BOZKURT hocama, tezimin her aşamasında beni yalnız bırakmayan, başarımın asıl mimarı annem Selvihan YURT, babam Osman YURT, kardeşlerim Elanur YURT, Muhammet Erdem YURT ve tez sürecimde yanımda olan herkese sonsuz teşekkürlerimi ve minnettarlığımı sunarım.

ÖZET

YURT, Esmâ Nur. *Ortaokul Düzeyindeki İşitme Kayıplı Çocuklarda Ve Normal İşiten Çocuklarda Okuma Başarısının Karşılaştırılması*, Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir,2025.

Amaç: Bu çalışmanın temel amacı, ortaokul düzeyindeki işitme kayıplı çocuklar ve normal işiten çocukların okuma becerisindeki başarılarının karşılaştırılmasıdır.

Yöntemler: Çalışma, özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde bulunan ortaokul düzeyindeki işitme kayıplı çocuklar ve normal işiten çocukları kapsamaktadır. Analizlerin güvenilir şekilde yapılabilmesi için ortaokul düzeyinde 60 çocuk çalışmaya dahil edilmiştir. 30 normal işitmeye sahip çocuk ,30 işitme kayıplı çocuk olmak üzere iki grup oluşturulmuştur. Çalışmaya katılan çocukların ebeveynlerine yapılan çalışma anlatılmış olup gerekli izinler onam formu ile alınmıştır. Araştırmada veri toplamak amacıyla geçerlilik ve güvenilirlik çalışması Yusuf TAŞKIN ve Muhammed Eyyüp SALLABAŞ tarafından yapılan ‘Okuma Başarı Testi’ kullanılmıştır.

Bulgular: Okuma Başarı Testi uygulandığında işitme kayıplı ve normal işiten ortaokul düzeyindeki çocukların okuma başarıları arasında anlamlı farklar ortaya çıkmıştır. İşitme kaybına sahip çocukların okuduğunu anlama becerilerinde zorlandığı ortaya çıkmıştır ($p < 0.05$). İşitme engeli durumu, cinsiyet gibi değişkenlere göre okuma başarıları incelenmiştir.

Sonuç: Çalışmada işitme kaybının okuma becerisi başarılarına olan etkisi incelenmiş ve sonucunda işitme kaybına sahip çocuklar ve normal işitmeye sahip çocukların okuma başarıları arasında anlamlı farklar olduğu ortaya çıkmıştır. İşitme kaybına sahip çocukların okuduğunu anlama becerilerinde zorlandığı gözlemlenmiştir. Ayrıca elde edilen bulgular başarı düzeyleri arasındaki fark ile birlikte erken dönemde yapılacak tanı ve müdahalenin çocukların akademik gelişimi üzerinde belirleyici bir etkisi olabileceğini de ortaya koymaktadır. Bu yüzden çocuklar işitme kaybı tanısı aldıktan sonra sürecin bilinçli şekilde yürütülmesi gerekmektedir.

Anahtar Sözcükler: İşitme, Okuma, İşitme Kaybı, Okuduğunu Anlama

ABSTRACT

YURT, Esma Nur. Comparison of Reading Achievement in Children with Hearing Loss at Secondary School Level And Children with Normal Hearing, Master's Thesis, Nevşehir,2025.

Objective: The main purpose of this study is to compare the succes of hearing impaired children and normally hearing children at secondary school level in reading skills.

Methods: The study covers children with hearing loss at the secondary school level and children with normal hearing in special education and rehabilitation centers. In order for the analyses to be performed reliably, 60 children at the secondary school level were included in the study. two groups were formed: 30 children with normal work and 30 children with hearing loss. The parents of the children participating in the study were told about the study and the necessary permissions were obtained with the consent form. In order to collect data, the validity and reliability study 'Reading Achievement Test' conducted by Yusuf TAŞKIN and Muhammed Eyyüp SALLABAŞ was used in the research.

Results: When the Reading Achievement Test was applied, significant differences emerged between the reading achievement of children with hearing loss and those at the secondary school level with normal hearing. Dec. It has been revealed that children with hearing loss have difficulty in reading comprehension skills ($p < 0.05$). Reading achievement was examined according to variables such as hearing impairment status and gender.

Conclusion: The study examined the effect of hearing loss on reading skill Deciciency and as a result, it was revealed that there are significant differences between the reading success of children with hearing loss and children with normal hearing. It has been observed that children with hearing loss have difficulty in reading comprehension skills. In addition, the findings obtained reveal that the difference between achievement levels, as well as early diagnosis and intervention, can have a Deci-sive effect on children's academic development. For this reason, after children receive a diagnosis of hearing loss, the process should be carried out consciously.

Keywords: Hearing, Reading, Hearing Loss, Reading Comprehension

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI	ii
ETİK BEYAN	iii
TEŞEKKÜR	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	vii
KISALTMALAR DİZİNİ	ix
TABLOLAR DİZİNİ	x
ŞEKİLLER DİZİNİ	xi
GİRİŞ	1
1. BÖLÜM GENEL BİLGİLER	3
1.1. İŞİTME SİSTEMİ	3
1.1.1. Periferik İşitme Sistemi.....	4
1.1.1.1. Dış Kulak.....	4
1.1.1.2. Orta Kulak	5
1.1.1.3. İç Kulak.....	6
1.1.2. Santral İşitme Sistemi.....	7
1.2 İŞİTME KAYBI	8
1.3 İŞİTME KAYBI TIPLERİ	8
1.3.1. İletim Tipi İşitme Kaybı.....	9
1.3.2. Sensörinöral İşitme Kaybı.....	10
1.3.3. Mikst Tip İşitme Kaybı.....	11
1.4. İŞİTME KAYBI DERECELERİ	11
1.5. OKUMA	12
1.5.1. Okuma Gelişimini Etkileyen Faktörler.....	13
1.6. İŞİTME KAYBI VE OKUMA	13
1.7. İŞİTME KAYIPLILARDA OKUMA VE ANLAMA	14

2.	BÖLÜM MATERYAL METOT	15
	2.1 KATILIMCILAR.....	15
	2.2. ARAŞTIRMA MODELİ.....	16
	2.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI	16
	2.3.1. Okuma Başarı Testi	17
	2.4. VERİLERİN TOPLANMASI	18
	2.5. VERİ DEĞERLENDİRME VE İSTATİSTİKSEL ANALİZ	18
3.	BÖLÜM BULGULAR.....	19
	3.1 DEMOGRAFİK BULGULAR	19
	3.2. OKUMA BAŞARI TESTİ SONUÇ BULGULARI	21
4.	BÖLÜM TARTIŞMA	25
5.	BÖLÜM SONUÇLAR VE ÖNERİLER	29
	KAYNAKÇA.....	30
	EK-1. ORJİNALLİK RAPORU.....	33
	EK-2. ETİK KURUL İZİN FORMU.....	34
	EK-3. OKUMA BAŞARI TESTİ.....	35

KISATMALAR DİZİNİ

SOC : Superior Olivary Kompleks

DTH : Dış Tüylü Hücreler

DKY : Dış Kulak Yolu

DSÖ : Dünya Sağlık Örgütü

İTH :İç Tüylü Hücreler

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1: İşitme Kaybı Dereceleri	12
Tablo 2: İşitme Kayıplı ve Normal İşiten Öğrencilerin Cinsiyet ve Sınıf Dağılımları..	19
Tablo 3: İşitme Kayıplı ve Normal İşiten Bireylerin Cinsiyete Göre Ölçek Toplam Puanlarının Karşılaştırılması	20
Tablo 4: İşitme Kayıplı ve Normal İşiten Bireylerin Sınıf Düzeylerine Göre Ölçek Toplam Puanlarının Karşılaştırılması	20
Tablo 5: Sorulara Verilen Yanıtların Merkezi Eğilim ve Dağılım Ölçütlerine Göre İstatistiksel Özeti.....	21
Tablo 6: İşitme Kayıplı ve Normal İşiten Öğrencilerin Sorulara Verdikleri Yanıtların Karşılaştırılması	22
Tablo 7: İşitme Kayıplı ve Normal İşiten Bireylerin Ölçek Toplam Puanlarının Karşılaştırılması.....	23
Tablo 8: İşitme Kaybı Dereceleri ile Okuma Başarı Testi Puanları Arasındaki Korelasyon Sonuçları	23

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1: Kulak Anatomisi.....	3
Şekil 2: İşitsel Yol.....	7
Şekil 3: İletim Tip İşitme Kaybı Odyogram Örneği	9
Şekil 4: Sensörinöral Tip İşitme Kaybı Odyogram Örneği.....	10
Şekil 5: Mikst Tip İşitme Kaybı Örneği.....	11

GİRİŞ

İşitme, dış ortamda bulunan ses uyarılarının dış kulak yolu ile iç kulağa iletilerek iç kulakta bulunan sinir hücrelerinin uyarılması ve akustik bilginin beyne aktarılarak iletilen seslerin algılanmasıdır. Bu yapılarda meydana gelen aksaklık işitme kaybına neden olabilmektedir. İşitme sisteminin herhangi bir kısmında ortaya çıkan patoloji kaynaklı dış ortamdan gelen ses uyarılarının algılanmasındaki yetersizlik işitme kaybı olarak tanımlanmaktadır (Sağlam, 2023).

Doğuştan ya da dil öncesi dönemde meydana gelen işitme kaybı çocuğun dil gelişimini olumsuz yönde etkileyerek beraberinde bilişsel, sosyal, duygusal ve akademik gelişim alanlarında normal işiten çocuklara göre başarısızlıklara sebep olabilmektedir (Akmeşe & Küçük, 2022).

Okuma, yazılı harf ve işaretleri çözümlmek, bu bilgileri zihin ile düzenlemek, seslendirme ve anlamak; yazılı metinlerde bulunan bilgileri alarak yorumlama ve öğrenme becerisidir (Sayım, 2019). Amacı metni anlamaktır. Metni anlama, farklı becerileri bir arada bulunduran karmaşık bir süreçtir. Dili oluşturan ses bilgisi, biçimbirim bilgisi, sözdizimi gibi bileşenleri içeren beceriler meydana getirir. Anlama sürecinde başarılı olabilmek için işitsel becerilerle güçlü bir şekilde ortaya konan dil becerilerinin olması gerekir (Özkan & Yücel, 2021).

İşitme kaybı, çocukların okul döneminde özellikle okuma ve yazmada problem ile karşılaşmalarına sebep vermektedir. Böylece akademik performanslarına olumsuz yönde etkisi olmaktadır. Bu yüzden çocuklar işitme kaybı tanısı aldıktan sonra sürecin bilinçli şekilde yürütülmesi gerekmektedir. Okuma-yazma ve problem çözme becerilerinin oluşması için önemlidir (Sağlam, 2023).

Bu çalışma işitme kaybı olan ve olmayan ortaokul düzeyindeki çocukların okuma becerisindeki başarısını değerlendirmektir.

Bu çalışmada araştırılacak hipotezler şunlardır;

Ana Hipotez:

Ortaokul düzeyindeki işitme kayıplı çocuklarda işitme seviyesinin okuma beceri başarısı arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H_0 : Ortaokul düzeyindeki işitme kayıplı çocukların okuma becerisindeki başarısı ile aynı yaş grubu normal işiten çocukların okuma becerisi başarıları arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : Ortaokul düzeyindeki işitme kayıplı çocukların okuma becerisindeki başarısı ile aynı yaş grubu normal işiten çocukların okuma becerisi başarıları arasında anlamlı bir fark vardır.

Bu araştırmada, ortaokul düzeyindeki işitme kayıplı çocuklar ve normal işitmeye sahip olan çocukların okuma becerisindeki başarılarının karşılaştırılarak işitme kaybının okuma başarısı üzerindeki etkisinin değerlendirilmesi hedeflenmiştir.

Araştırmada veri toplamak amacıyla geçerlilik ve güvenilirlik çalışması Yusuf TAŞKIN ve Muhammed Eyyüp SALLABAŞ tarafından yapılan ‘‘Okuma Başarı Testi’’ kullanılmıştır.

Okuma becerisi, çocukların eğitim ve mesleki gelişim alanlarında büyük öneme sahiptir. İşitme kayıplı çocukların işitsel algı becerilerindeki zayıflık nedeniyle okuma becerisindeki başarı, normal işiten çocuklara göre daha düşük bir performans ile ortaya çıkabilmektedir. Bu nedenle işitme kaybı tanısı alan çocukların okuma-yazma ve problem çözme becerilerinin geliştirilmesi amacıyla, eğitim sürecinde bu alanlara özel önem verilmesi yararlı olacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

GENEL BİLGİLER

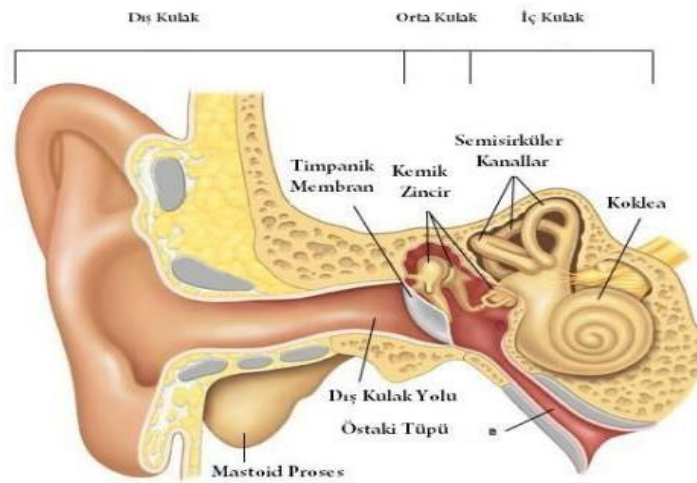
1.1. İŞİTME SİSTEMİ

İşitme, dış ortamdaki gelen ses uyarılarının kulak tarafından toplanarak beyindeki merkezlerde duyma ve algılanma becerisi olarak tanımlanmaktadır. İşitme sistemi periferik işitme sistemi ve santral işitme sistemi olmak üzere iki bölümde incelenmektedir (Polat, 2011).

1.1.1. Periferik İşitme Sistemi

Periferik işitme sistemi dış kulak, orta kulak ve iç kulak olarak üç bölüme ayrılır.

Şekil 1: Kulak Anatomisi

(Polat, B. (2011). Kliniğimizde koklear implant ameliyatı olmuş hastaların implant yaşına göre işitsel performanslarının analizi, yaş ve demografik özelliklere göre karşılaştırılması)

1.1.1.1. Dış Kulak

Kulak kepçesi ve dış kulak yolu (DKY) bölümlerinin bir araya gelmesi ile oluşmaktadır.

Kulak kepçesi, ortamda oluşan ses dalgalarının karşılaştıkları ilk yapıdır. Kulak kepçesinin görevi seslerin toplanması ve bu seslerin dış kulak yoluna iletilmesini sağlamaktır. Anatomik özelliğinin sonucunda sesi filtreleme görevi de ortaya çıkmaktadır. Kulak kepçesinin en üst kısmında bulunan bölüm helix, onun altındaki kısım antihelix, bu iki yapı arasında bulunan kısım ise scaphoid fossa olarak adlandırılmaktadır. Dış kulak yolunun giriş kısmında bulunan çukur şeklindeki bölüm ise konka olarak adlandırılmaktadır. Epitel kaplı kıkırdak dokudan oluşan tragus, dış kulak yolunun giriş bölümünde bulunmaktadır. Lobul (kulak memesi) ise antitragusun altında yer almaktadır.

Dış kulak yolu ya da kulak kanalı (ear canal) olarak adlandırılmaktadır. Kulak kepçesinden timpanik membran kısımana kadar olan bölümdür. Dış kulak yolu çapı ortalama 7 mm, uzunluğu ise bireylerin anatomik şekillerine göre 2,5 -2,7 cm aralığında değişim göstermektedir. Dış kulak yolunun 1/3'lük kısmı kıkırdak, kalan 2/3'lük kısmı ise kemik dokudan meydana gelmektedir. Dış kulak yolu, koruyucu görevi olan serumen(cerumen) ya da kulak kiri (ear wax) olarak isimlendirilen bir yapı bulundurmaktadır. Dış kulak yolu, dışardan gelen ses dalgalarını kulak zarına iletilmesini sağlamaktadır. Bu iletim, ses enerjisinin yükseltilmesi yoluyla gerçekleştirilmektedir (Şen, 2019).

1.1.1.2. Orta Kulak

Orta kulak; kulak zarı, orta kulak kemikçikleri, 2 adet kas, 4 adet ligament, orta kulak boşluğu ve östaki tüpünden oluşmaktadır.

Kulak zarı, dış kulak ve orta kulağı birbirinden ayrılmasını sağlamaktadır. Dış kulak yolu ses dalgalarının meydana getirdiği basınç değişikliği sebebiyle titreşerek, kulak zarından geçip orta kulak kemikçiklerinin hareket etmesini sağlamaktadır.

Akustik enerjinin kulak zarından iç kulağa iletilmesinde 3 adet kemikçik rol oynamaktadır. Bu kemikçik sistemi malleus, incus ve stapeştir. Bu kemikçik sistemi orta kulakta kas ve ligamentler aracılığı ile yer almaktadır. Kaslar stapedius timpani ve tensor timpani olmak üzere iki kas yapısından oluşmaktadır.

Orta kulaktan iç kulağa aktarılan ses basıncı artırılarak iletilmektedir. Kemikçiklerin kaldıraç görevi sayesinde kulak zarında meydana gelen titreşimler güçlü şekilde iç kulağa iletilmektedir. Kemikçik ve kulak zarı arasında oluşan etki nedeniyle kaldıraç etkisi meydana gelmektedir (Kelebek, 2023).

Dış kulak yolundan kulak zarına iletilen ses, iç kulakta hava ortamından, sıvı ortama aktarıldığı için yaklaşık 30 dB'lik bir kayıp ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Orta kulak oluşan 30 dB lik kaybın telafi edilmesini sağlamaktadır.

Normalde kapalı pozisyonda bulunan östaki tüpü, çiğneme, yutkunma ve esneme faaliyetlerinde açık hale gelmektedir. Orta kulak atmosferik basınç ile hava basıncını dengede tutmak için östaki tüpü açılıp kapanarak bu dengeyi sağlamaya çalışmaktadır (Aytekin, 2023).

1.1.1.3. İç Kulak

İç kulak sistemi ses dalgalarına hassasiyet gösteren koklea ve harekete hassasiyet gösteren vestibül ve semisirküler kanallardan meydana gelmektedir. İnsanlardaki işitme ve denge görevlerinden sorumlu organdır. Kokleanın görevi ses dalgalarının corti organında meydana getirdiği titreşimleri elektriksel nöral uyarımlara dönüştürmektir.

İç kulakta bulunan yapılar temporal kemiğin petröz bölümünde bulunmaktadır. Kemik labirent ve membranöz labirent olmak üzere iki yapıdan meydana gelmektedir. Kemik labirent; koklea, vestibül ve semisirküler kanallardan oluşmaktadır. Koklea salyangozu benzeyen bir yapıdadır. Modiolus olarak adlandırılan aks üzerinde 2,5 tur tur dönüşüm gösteren bir organdır.

İç kulakta bulunan skala media ve skala timpaniyi birbirinden ayrılmasını sağlayan bazilar membran yapısının üzerinde ses dalgalarına duyarlı Korti organı ses dalgalarının algılanmasını sağlamaktadır. Korti organında yer alan iç tüylü hücreler (İTH) ve dış tüylü hücreler (DTH) algılan ses dalgaları sayesinde titreşerek aksiyon potansiyeli oluşmasına sebep olurlar. Bu nedenle ses titreşimleri elektriksel sinir impulslarına dönüşmektedir.

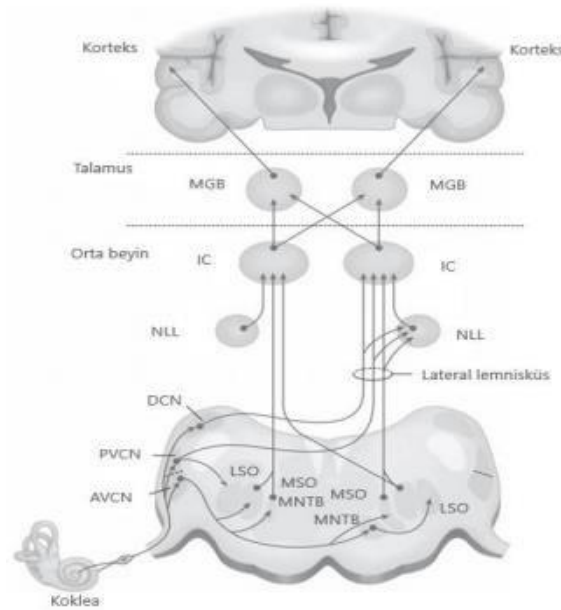
Baziler membranda meydana gelen titreşimler frekansa özgü olarak gerçekleşmektedir böylece baziler membran üzerinde her frekansın etki göstererek titreşim oluşturduğu alan vardır. Bu olaya tonotropik organizasyon denilmektedir. Baziller membranda meydana gelen titreşimler sinir impulslarına dönüşmesi sonucunda spiral gangliyonuna daha sonrasında da 8. Sinir kompleksi tarafından heschl girusunda bulunan işitsel kortekse taşınmaktadır (Gülşen, 2022).

1.1.2. Santral İşitme Sistemi

Santral işitme sistemi, bilateral kulaktan iletilen sinyallerin beyindeki her iki hemisfer bölgesinde bulunan işitsel korteks alanına aktarılmak üzere yol aldıkları sistemdir.

Koklear nükleus ile başlayıp işitsel korteks alanına kadar devam eden afferent ve efferent işitsel yollardan meydana gelmektedir. Santral işitsel sistem, sırasıyla koklear nükleus, superior olivary kompleks (SOK), lateral lemniskus, inferior kollikulus, medial genikulat cisim ve işitsel korteksten oluşmaktadır (Arat, 2022).

Şekil 2: İşitsel Yol

(Arat, Ş. U. (2022). Koklear İmplant Kullanıcısı Okul Öncesi Çocukların Fonksiyonel İşitme, Sosyal Uyum Ve Motor Koordinasyon Performanslarının İncelenmesi.)

1.2 İŞİTME KAYBI

İşitme sistemi, bireylerin çevreleri ile iletişim kurmasına olanak sağlayan bir duyu sistemi olarak karşımıza çıkmaktadır. Çevremizde bulunan ses uyarınları dış kulak ile toplanarak dış kulak yolu sayesinde orta kulağa iletilir. Daha sonrada orta kulak tarafından kokleaya aktarılmaktadır.

Mekanik şekilde kokleaya aktarılan ses uyarınları elektrik enerjisine dönüşmesi sonucunda kortekse ulaşarak burada sentez ve yorumlanarak işitme meydana gelmektedir (Belgin ve Şahlı, 2017).

İşitmenin meydana gelmesini sağlayan yapılardan bir veya birden fazla yerinde ortaya çıkan patolojiler işitme kaybına neden olmaktadır. İşitme kaybı bireylerin iletişim kurmasında olumsuz etkilere sahiptir ve bu nedenle birçok soruna sebep olabilmektedir. İşitme kaybının teşhisi erken edilmelidir. Çünkü zamanında teşhis edilmeyen işitme kaybı yaşam kalitesinin bozulmasına ve sosyal sorunların ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. İşitme kaybının en büyük olumsuz etkisi dil ve iletişim alanında ortaya çıkan sorunlarda görülmektedir (Gürgür ve Şafak, 2021). Bu patoloji doğuştan veya sonradan ortaya çıkabilmektedir.

1.3. İŞİTME KAYBI TİPLERİ

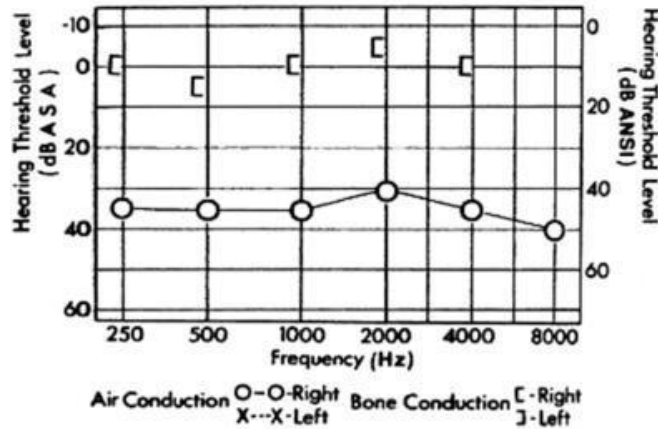
İşitme kaybı tipleri, işitme kaybına neden olan patolojinin yerine göre etkilediği iletim tiplerine göre belirlenmektedir.

1.3.1 İletim Tip İşitme Kaybı

Dış kulak yolu, kulak zarı, orta kulak ya da kemikçik yapılarında ortaya çıkan patolojiler kaynaklı ses iç kulağa aktarılırken problem meydana gelmektedir.

İletim tipi işitme kaybı dış kulak yolundaki buşon veya serümen, kulak zarı perforasyonu, orta kulakta var olan sıvı ya da atrezik kulak gibi nedenlere bağlı olarak meydana gelmektedir. Yapılan odyometrik incelemeler sonucunda hava-kemik iletim eşikleri arasında “gap” varlığı ortaya çıkmaktadır. İletim tipi işitme kaybı genellikle medikal ya da cerrahi işlemler ile tedavi edilmektedir.

Şekil 3. İletim Tip İşitme Kaybı Odyogram Örneği

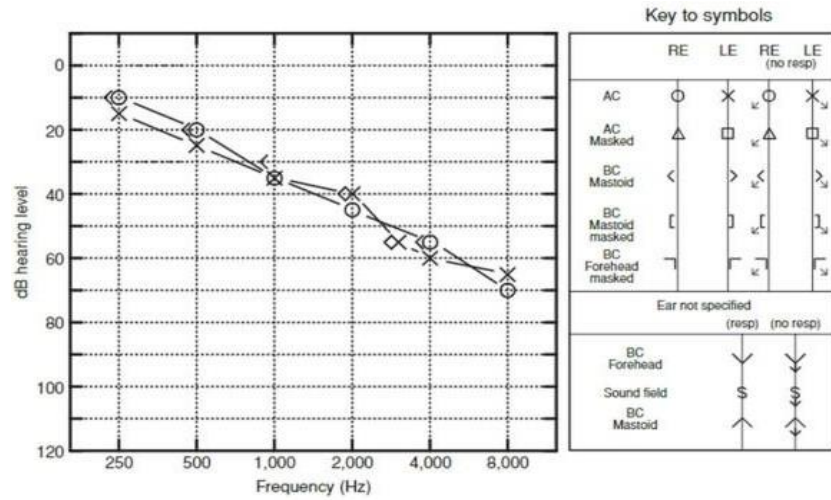
(Aydoğan, T. N. (2023). Gürültü düzeyi sabit ortamlarda çalışan işçilerde son 3 yıllık işitme eşiği değişimlerinin retrospektif olarak değerlendirilmesi (Master's thesis, Kapadokya Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsü).)

1.3.2. Sensörinöral Tip İşitme Kaybı

İç kulak yapısından santral işitme merkezine kadar uzanan işitsel yol üzerindeki bir noktada meydana gelen patoloji nedeniyle ortaya çıkan işitme kaybı olarak bilinmektedir. Patoloji iç kulak yapısında meydana gelirse “sensöriyel kayıp”, işitme siniri yapısında ise “nöral kayıp” olarak adlandırılmaktadır.

Sensörinöral işitme kaybı doğuştan meydana gelebileceği gibi aşırı gürültüye maruz kalma nedenli, travmalar, enfeksiyon, ototoksik sebepler, endolenfatik hidropslar, presbiakuzi, akustik nörinom patolojilerinde ortaya çıkabilmektedir (Eroğlu, 2018).

Şekil 4. Sensörinöral İşitme Kaybı Odyogram Örneği

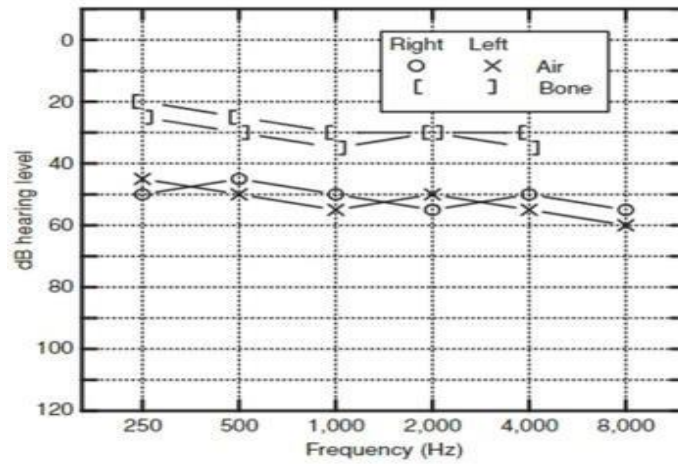

(Aydoğan, T. N.(2023). Gürültü düzeyi sabit ortamlarda çalışan işçilerde son 3 yıllık işitme eşiği değişimlerinin retrospektif olarak değerlendirilmesi (Master's thesis, Kapadokya Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsü).)

1.3.3. Mikst Tip İşitme Kaybı

Mikst işitme kaybı, iletim tipi işitme kaybı ve sensörinöral işitme kaybının faktörlerini içeren karmaşık bir durum olarak ortaya çıkmaktadır. İletim tipi faktörü tıbbi çözümlerle tedavi edilebilirken sensörinöral faktörü ise işitme cihazı ile iyileştirilebilir (Aytekin, 2023).

Şekil 5: Mikst Tip İşitme Kaybı Örneği

(Aydoğan, T. N. (2023). Gürültü düzeyi sabit ortamlarda çalışan işçilerde son 3 yıllık işitme eşiği değişimlerinin retrospektif olarak değerlendirilmesi (Master's thesis, Kapadokya Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsü).)

1.4. İŞİTME KAYBI DERECELERİ

İşitme kaybının derece ve sınıflandırılması saf ses ortalaması esas alınarak hesaplanmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) işitme kaybının derecelerini elde ederken 500-4000 Hz frekans aralığının ortalamaları alınarak hesaplanmasının uygun olduğunu öne sürmektedir. ASHA, 2011 verilerine göre işitme kaybının dereceleri aşağıdaki gibi yapılmaktadır:

Tablo 1. İşitme Kaybı Dereceleri

İşitme kaybı dereceleri	İşitme kaybı aralığı (dB HL)
Normal işitme	-10 -15 dB
Çok hafif derecede işitme kaybı	16- 25 dB
Hafif derecede işitme kaybı	26- 40 dB
Orta derecede işitme kaybı	41- 55 dB
Orta- ileri derecede işitme kaybı	56- 70 dB
İleri derecede işitme kaybı	71- 90 dB
Çok ileri derecede işitme kaybı	91 dB ve üzeri

(Aytekin, B. (2023). *İşitme cihazı kullanan geriatrik bireylerde işitme cihazı memnuniyeti ve benlik*)

1.5. OKUMA

Okuma, yazılı harf ve işaretleri çözümlmek, bu bilgileri zihin ile düzenlemek, seslendirme ve anlamak; yazılı metinlerde bulunan bilgileri alarak yorumlama ve öğrenme becerisidir (Sayım, 2019). Amacı metni anlamaktır. Metni anlama, farklı becerileri bir arada bulunduran karmaşık bir süreçtir. Dili oluşturan ses bilgisi, biçimbirim bilgisi, sözdizimi gibi bileşenleri içeren beceriler meydana getirir. Anlama sürecinde başarılı olabilmek için işitsel becerilerle güçlü bir şekilde ortaya konan dil becerilerinin olması gerekir (Özkan & Yücel, 2021).

1.5.1. Okuma Gelişimini Etkileyen Faktörler

Okuma becerisi, konuşma becerisi gibi kendiliğinden doğal bir süreç içerisinde kazanılan bir beceri değildir. Bireylerin okuma becerisi ve bununla ilişkili olan yazma becerisinin gelişim göstermesi için öğretim gereklidir. Okuma becerisinin gelişimi üzerinde okuyucunun bilişsel, nörolojik gelişimi, zeka seviyesi, işitme kaybı ve dil gelişimine bağlı bireysel özellikler ve ev, okul ve sosyal çevre gibi çevresel özellikler etki göstermektedir (Karasu, 2011).

1.6. İŞİTME KAYBI VE OKUMA

Okuma becerisinin gelişiminde etkiye sahip olan işitme kaybı, işitsel uyarılar ve konuşma gelişimiyle ilişkili olarak çocukların sesbilgisel farkındalıklarının, sözcük dağarcığının, söz diziminin ve anlama gelişimlerinde önemli bir unsurdur. Ayrıca işitme kaybı ve dil gelişimi arasında bulunan ilişki, kelimeleri çözümleme, anlamlandırma, bilgiyi kullanma ve yeni deneyimler edinme konusu bakımından okuma becerisinin gelişimi üzerinde etkiye sahiptir (Karasu, 2011).

Okuma, dilin yazılı olarak ifade edilmiş biçimini anlamlandırma sürecidir. Normal işitmeye sahip çocuklar gibi işitme kayıplı çocuklar da okuma becerisini edinmesi sürecinden önce dinleme ve konuşma becerilerinin gelişmesi önem arz etmektedir (Özkan & Yücel, 2021).

Sözlü dile ait olan becerileri tamamlayamayan çocukların yazılı kelimeleri çözümleme aşamasında güçlük yaşayacakları, kelimelerin genelini anlamını bilmeyen çocuklar ise okuyabilseler dahi okudukları materyalden çok az bir seviyede anlam çıkartabileceklerdir.

İşitme kayıplı çocuklarda dil edinimi öncesinde meydana gelen işitme kaybı sebebiyle dil becerilerinin gelişimi ve bununla ilişkili olarak bu becerilerin kullanılması normal işitmeye sahip olan akranlarının gerisinde seyrettiği bilinmektedir. Bu nedenle, işitme kaybına sahip çocuklar yazılı araçlarla karşılaştıklarında zorlanırlar, yani okuma becerilerini normal işitmeye sahip olan akranları gibi kullanmamalarının sebebinin oluşturmaktadır (Karasu, 2011).

1.7. İŞİTME KAYIPLILARDA OKUMA VE ANLAMA

Normal işitmeye sahip olan çocuklar okuma sürecine başlamadan önce dile ait özellikleri öğrenir ve kullanırlar. Daha sonra okuma yoluyla bilgi düzeyleri artar, deneyimleri gelişir. Dili kullanarak insanları nasıl anlaması gerektiğini, nasıl anlaşabileceğini ve kendini karşı tarafa nasıl ifade etmesi gerektiğini bilmesine olanak sağlamaktadır. Okuma becerisi, çocuklara yazılı araçlarla etkili iletişim kurmayı öğretir. Bu sayede dil becerileri gelişmiş çocuklar, seviyelerine uygun metinleri anlayabilir ve yorumlayabilir.

İşitme kayıplı çocuklar ise okumayı akranları gibi öğrenmesine rağmen kelime tanıma ve cümle yapısı ile ilgili problemlere odaklanırken metnin genel anlamını kaçırdıkları ortaya çıkmaktadır. İşitme kayıplı çocukların dil gelişimi yavaş seyreder ve normal işitmeye sahip akranlarına göre dili kullanma konusunda zayıf oldukları için okuma süreci ile ilgili problemler ortaya çıkmaktadır (Özkan & Yücel, 2021).

İşitme kayıplı çocukların okuma beceri düzeyleri normal işitmeye sahip yaşlılarıyla aynı seviyede değildir. Dil becerilerinde ortaya çıkan gecikmeler ve zayıflıklara rağmen işitme kayıplı çocuklar, erken cihazlandırma eşliğinde bireysel ihtiyaçlarına göre programlanan uygun eğitim ortamı ve terapiler ile normal işitmeye sahip akranlarının seviyelerine ulaşabilecekleri öngörülmektedir (Yılar, 2018).

İKİNCİ BÖLÜM

MATERYAL METOT

Bu çalışma Kapadokya Üniversitesi Etik kurulu tarafından 08.01.2025 tarihli E-64577500-050.99-99945 sayılı yazı ile onaylanmıştır. Çalışmaya katılan çocukların aileleri araştırma konusunda bilgilendirilmiştir. Ebeveynlere çalışmada yapılacak olan uygulamalar anlatılarak Kapadokya Üniversitesi Ebeveyn Bilgilendirme ve Onam Formu imzalatılmıştır.

1.2. KATILIMCILAR

Çalışma, özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde bulunan ortaokul düzeyindeki işitme kayıplı çocuklar ve normal işiten çocukları kapsamaktadır. Katılımcılar, amaçlı örnekleme yöntemi kullanılarak seçilecektir. Örneklem büyüklüğü, istatistiksel analizlerin güvenilir şekilde yapılabilmesi için ortaokul düzeyinde 60 çocuk çalışmaya dahil edilecektir. Katılımcılar iki gruba ayrılarak 30 normal işitmeye sahip çocuk, 30 işitme kayıplı çocuk olmak üzere gruplar oluşturulacaktır. İşitme kaybı grubundaki 2 birey koklear implant diğer 28 birey ise işitme cihazı kullanmaktadır. Çalışmaya katılan 12 birey orta ileri derecede işitme kaybına, 4 birey çok hafif derecede işitme kaybına, 5 birey hafif derecede işime kaybına, 6 birey orta derecede işitme kaybına, 2 birey çok ileri derecede işitme kaybına ve 1 birey ise ileri derecede işitme kaybına sahiptir. Ayrıca işitme kayıplı katılımcıların 11 bireyi iletim tipi işitme kaybına, 17 bireyi sensörinöral tip işitme kaybına ve 2 bireyi ise mikst tip işitme kaybına sahiptir.

Çalışmaya dahil edilme kriterleri:

- 30 tane ortaokul düzeyinde (6., 7. veya 8. sınıf) saf ses odyometrisi ile işitmesi normal aralıkta olduğu belgelenen ve ek engeli olmayan çocuk
- 30 tane ortaokul düzeyinde (6., 7. veya 8. sınıf) odyolojik değerlendirme sonucunda işitme kaybı tanısı almış çocuk
- Ebeveyn izni alınmış ve gönüllü katılım sağlayan çocuklar

Çalışmaya dahil edilmeme kriteri:

- Ortaokul düzeyinde (6., 7. veya 8. sınıf) normal işitmeye sahip olan çocuklarda ek engelin durumunun bulunması
- Ortaokul düzeyindeki (6., 7. veya 8. sınıf) işitme kayıplı çocuklarda işitme kaybı haricinde ek engel durumunun bulunması
- Ebeveyni gönüllü olmayanlar

1.3. ARAŞTIRMA MODELİ

Bu araştırma ile ortaokul düzeyindeki işitme kayıplı çocuklar ve normal işitmeye sahip olan çocukların okuma becerisindeki başarılarını karşılaştırmak hedeflenmiştir. Nicel bir araştırma yöntemi ile gerçekleştirilecektir. Araştırma deseni, betimsel ve ilişkisel tarama modellerini içerecektir.

Çalışma, özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde bulunan ortaokul düzeyindeki işitme kayıplı çocuklar ve normal işiten çocukları kapsamaktadır. Katılımcılar, amaçlı örnekleme yöntemi kullanılarak seçilecektir. Örneklem büyüklüğü, istatistiksel analizlerin güvenilir şekilde yapılabilmesi için ortaokul düzeyinde 60 çocuk çalışmaya dahil edilecektir. Katılımcılar iki gruba ayrılacaktır. 30 normal işitmeye sahip çocuk ,30 işitme kayıplı çocuk olmak üzere gruplar oluşturulacaktır.

1.4. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Araştırmada veri toplamak amacıyla geçerlilik ve güvenilirlik çalışması Yusuf TAŞKIN ve Muhammed Eyyüp SALLABAŞ tarafından yapılan ‘‘Okuma Başarı Testi’’ kullanılmıştır ve testin tam metni ve puanlama sistemi Ek-1’de sunulmuştur.

1.4.1. Okuma Başarı Testi

Okuma başarı testi 2 metin içermektedir. Test 8 çoktan seçmeli soru ve 6 açık uçlu soru olmak üzere toplamda 14 sorudan meydana gelmektedir. Testte cevaplanan soruların sonucunda en yüksek 42 puan, en düşük ise 0 puan alınabilmektedir.

Okuma Başarı Testi içinde bulunan açık uçlu soruların cevaplandırılması için dereceli puanlama cevap anahtarı oluşturulmuştur. Soruya göre istenilenlere yanlış cevap verildiğinde 0 puan, kısmi cevap verildiğinde 1 puan, büyük anlamda tutarlı cevap için 2 puan ve soru tam cevaplandığında 3 puan olarak belirlenmiştir. Uygulanan testte okuma becerisinin değerlendirilmesi açısından farklı soru tiplerinin yer alması öğrencilerin okuma becerisini daha güvenilir şekilde değerlendirilmesini sağlamaktadır.

Testin birinci metnini oluşturan kısmında 4 açık uçlu soru, 6 çoktan seçmeli sorulardan meydana gelmektedir. Birinci metinle alakalı oluşturulan soruların kazanımları şu şekildedir:

Metinle ilgili soruları cevaplar.

Metnin ana fikrini/ana duygusunu belirler.

Metinde ele alınan sorunlara farklı çözümler üretir.

Metin türlerini ayırt eder.

Bağlamdan hareketle bilmediği kelimelerin anlamını tahmin eder.

Metindeki anlatım biçimlerini belirler.

Deyim ve atasözlerinin metne katkısını belirler.

Testin ikinci metnini oluşturan kısmında 2 açık uçlu soru, 2 çoktan seçmeli sorulardan meydana gelmektedir. İkinci metinle alakalı oluşturulan soruların kazanımları şu şekildedir:

Metnin içeriğine uygun başlık/başlıklar belirler.

Metinler arasında karşılaştırma yapar.

Noktalama işaretlerinin cümledeki işlevlerini bilir.

Metnin ana fikrini/ana duygusunu belirler.

1.5. VERİLERİN TOPLANMASI

Araştırmadaki elde edilecek olan veriler, Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezlerinden ve ortaokullardan yararlanılarak toplanmıştır. Çalışmaya katılacak olan çocukların ebeveynlerine yapılacak olan uygulamalar anlatılarak Kapadokya Üniversitesi Ebeveyn Bilgilendirme ve Onam Formu imzalatılmıştır. Çocuklara uygulanan “Okuma Başarı Testi” çevrimiçi olarak veya fiziksel ortamda yapılmıştır. Test gürültüden uzak ve sessiz, gerekli materyallerin bulunduğu bir odada bireysel olarak uygulanmıştır. Test uygulanırken çocukların dikkatini dağıtabilecek unsurların bulunmamasına dikkat edilmiştir ve uygulayıcı tarafından yönergeler açık, anlaşılır ve yavaş bir şekilde sunulmuştur. Ayrıca işitme kayıplı çocukların cihazlarının test öncesinde çalışır durumda olduğu kontrol edilmiştir.

1.6. VERİ DEĞERLENDİRME VE İSTATİSTİKSEL ANALİZ

Sorulara verilen yanıtların dağılımını belirlemek amacıyla ortalama (Ort), medyan (Median), standart sapma (SS), çarpıklık (Skewness), basıklık (Kurtosis), minimum (Min) ve maksimum (Max) değerleri hesaplanmıştır. Gruplar arası karşılaştırmalarda, Bağımsız Örneklem t testi işitme engelli ve normal işiten bireylerin ölçek toplam puanları ile cinsiyet ve sınıf grupları arasındaki farkları değerlendirmek için kullanılmıştır. Sınıf seviyeleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını incelemek amacıyla Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Kategorik değişkenler için Ki-kare (χ^2) testi

uygulanarak gruplar arasındaki dağılımların istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığı incelenmiştir. Tüm analizler %95 güven aralığında gerçekleştirilmiş olup, $p < 0.05$ anlamlılık düzeyi olarak kabul edilmiştir. İstatistiksel analizler SPSS 26.0 programı kullanılarak yapılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

1.7. DEMOGRAFİK BULGULAR

Tablo 2’de, işitme engelli ve normal işiten öğrenciler arasındaki cinsiyet ve sınıf seviyelerine göre dağılımı incelemektedir. Tablo 2’de görüldüğü üzere, her iki grup arasında cinsiyet açısından benzer bir dağılım gözlemlenmiştir; işitme engelli öğrencilerin %56,7’si kız, %43,3’ü erkek iken, normal işiten öğrencilerde bu oranlar sırasıyla %63,3 ve %36,7 olarak belirlenmiştir. Sınıf seviyelerine göre dağılım incelendiğinde, her iki grup için 6, 7 ve 8. sınıflarda öğrenci sayılarının eşit olduğu görülmektedir. İşitme engeli ile cinsiyet ve sınıf arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Tablo 2. İşitme Kayıplı ve Normal İşiten Öğrencilerin Cinsiyet ve Sınıf Dağılımları

Değişkenler		İşitme Kayıplı	Normal İşitme	χ^2	p
Cinsiyet	Kız	17(56,7)	19(63,3)	0,278	0,598
	Erkek	13(43,3)	11(36,7)		
Sınıf	6	6(20,0)	6(20,0)	0,000	1,000
	7	10(33,3)	10(33,3)		

χ^2 : Ki-kare Testi, p: Anlamlılık Düzeyi

Tablo 3, işitme kayıplı ve normal işiten bireylerin cinsiyetlerine göre ölçek toplam puanlarını karşılaştırmaktadır. Bağımsız örneklem t-testi (Independent Samples t-test) sonuçlarına göre, hem işitme kayıplı hem de normal işiten bireyler arasında cinsiyete dayalı istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p > 0.05$).

İşitme kayıplılar grubunda, kızların ortalama ölçek puanı 19,35 (SS=6,43), erkeklerin ise 17,69 (SS=6,80) olarak hesaplanmıştır ($t=0,68$, $p=0,500$). Normal işitenler grubunda, kızların ortalama puanı 34,05 (SS=3,50), erkeklerin ise 34,91 (SS=3,24) olup

($t=-0,663$, $p=0,513$), cinsiyetler arasında anlamlı bir fark olmadığı gözlemlenmiştir.

Tablo 3. İşitme Kayıplı ve Normal İşiten Bireylerin Cinsiyete Göre Ölçek Toplam Puanlarının Karşılaştırılması

Değişkenler	f	Kız	f	Erkek	t	p
İşitme Kayıplılar	17	19,35±6,43	13	17,69±6,80	0,680	0,500
Normal İşitenler	19	34,05±3,50	11	34,91±3,24	-0,663	0,513

t: Independent Samples t-test, p: Anlamlılık Düzeyi

Tablo 4, işitme kayıplı ve normal işiten bireylerin sınıf düzeylerine göre ölçek toplam puanlarını karşılaştırmaktadır. Tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçlarına göre, hem işitme kayıplı hem de normal işiten gruplar içinde sınıf düzeyine göre anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p > 0,05$). İşitme kayıplılar grubunda, 8. sınıf öğrencilerinin ortalama ölçek puanı $20,93 \pm 6,55$ ile diğer sınıf seviyelerinden biraz daha yüksek olsa da, fark istatistiksel olarak anlamlı değildir ($F=1,738$, $p=0,195$). Normal işitenler grubunda, 6. sınıfların ortalama puanı $35,5 \pm 1,64$, 7. sınıfların $34,2 \pm 3,22$, 8. sınıfların ise $34,0 \pm 4,06$ olarak hesaplanmış olup, farklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=0,415$, $p=0,665$).

Tablo 4. İşitme Kayıplı ve Normal İşiten Bireylerin Sınıf Düzeylerine Göre Ölçek Toplam Puanlarının Karşılaştırılması

Değişkenler	f	6. Sınıf	f	7. Sınıf	f	8. Sınıf	F	p
İşitme Kayıplı	6	17,17±6,9 7	10	16,30±5,74	14	20,93±6,55	1,738	0,195
Normal İşiten	6	35,50±1,6 4	10	34,20±3,22	14	34,00±4,06	0,415	0,665

p: Anlamlılık Düzeyi

1.8. OKUMA BAŞARI TESTİ SONUÇ BULGULARI

Tablo 5, çalışmada yer alan soruların istatistiksel özetini sunmaktadır. Ortalama (Ort) değerleri incelendiğinde, en yüksek ortalama 2,35 ile Soru 10, en düşük ortalama ise 0,50 ile Soru 5'te görülmektedir. Medyan (50. yüzdeler) değerleri genel olarak 3,00 seviyesinde yoğunlaşırken, Soru 5 (0,00) ve Soru 12 (2,00) sorularında daha düşük medyan değerleri gözlemlenmiştir. Standart sapma (SS) değerleri 1,132 ile 1,499 arasında değişerek, katılımcıların yanıtlarında belirli bir dağılım olduğunu göstermektedir. Çarpıklık (Skewness) değerleri incelendiğinde, Soru 5 pozitif çarpıklığa sahip olup (1,835), sağa çarpık bir dağılım sergilemektedir; diğer sorular ise negatif çarpıklığa sahip olup sola eğilimli bir dağılım göstermektedir. Kurtosis (basıklık) değerleri ise genel olarak negatif olup (istisna olarak Soru 5 pozitif), verilerin normal dağılıma kıyasla daha düz olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte, hem çarpıklık hem de basıklık değerlerinin -2 ile +2 aralığında kalması, verilerin normal dağılıma oldukça yakın olduğunu ve parametrik testlerin uygulanabilirliğini desteklediğini göstermektedir (George & Mallery, 2010).

Tablo 5. Sorulara Verilen Yanıtların Merkezi Eğilim ve Dağılım Ölçütlerine Göre İstatistiksel Özeti

Sorular	Ort	Median	SS	Skewness	SE	Kurtosis	SE	Min	Max
Soru 1	2,08	3,00	1,38	-0,873	0,309	-1,262	0,608	0,00	3,00
Soru 2	2,07	3,00	1,22	-0,943	0,309	-0,785	0,608	0,00	3,00
Soru 3	2,20	3,00	1,13	-1,207	0,309	-0,054	0,608	0,00	3,00
Soru 4	2,22	3,00	1,14	-1,232	0,309	-0,021	0,608	0,00	3,00
Soru 5	0,50	0,00	1,13	1,835	0,309	1,413	0,608	0,00	3,00
Soru 6	2,25	3,00	1,31	-1,185	0,309	-0,619	0,608	0,00	3,00
Soru 7	2,30	3,00	1,28	-1,294	0,309	-0,339	0,608	0,00	3,00
Soru 8	1,75	3,00	1,49	-0,347	0,309	-1,946	0,608	0,00	3,00
Soru 9	2,20	3,00	1,34	-1,083	0,309	-0,858	0,608	0,00	3,00
Soru 10	2,35	3,00	1,25	-1,411	0,309	-0,011	0,608	0,00	3,00
Soru 11	1,73	2,00	1,26	-0,472	0,309	-1,462	0,608	0,00	3,00
Soru 12	1,35	2,00	1,20	-0,055	0,309	-1,655	0,608	0,00	3,00
Soru 13	1,70	3,00	1,50	-0,276	0,309	-1,991	0,608	0,00	3,00

Soru 14	1,80	3,00	1,48	-0,419	0,309	-1,889	0,608	0,00	3,00
Toplam	26,50	29,00	9,46	-0,350	0,309	-1,354	0,608	9,00	40,00

Ort: Ortalama, SS: Standart Sapma, SE: Standart Hata, Min: Minimum Değer, Max: Maksimum Değer, p: Anlamlılık Düzeyi

Tablo 6’da işitme kayıplı ve normal işiten öğrencilerin 14 farklı soruya verdikleri yanıtların ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farklar Bağımsız Örneklem t Testi ile karşılaştırılmıştır. Elde edilen bulgulara göre, işitme engelli öğrencilerin ortalama puanları, normal işiten öğrencilere kıyasla tüm sorularda daha düşüktür ve bu farkların büyük çoğunluğu istatistiksel olarak anlamlıdır ($p < 0.05$). Özellikle 1., 3., 4., 7., 9., 13. ve

14. sorularda p değerlerinin 0.001’in altında olması, gruplar arası farklılığın oldukça güçlü olduğunu göstermektedir. Sadece 6. soruda ($p = 0.141$) istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır; bu da her iki grubun bu soruya benzer düzeyde yanıt verdiğini göstermektedir. Genel olarak, elde edilen sonuçlar işitme engelli öğrencilerin bilgiye erişim, anlama ya da değerlendirme süreçlerinde dezavantaj yaşadıklarını ve bu durumun akademik başarılarına da yansıdığını ortaya koymaktadır.

Tablo 6. İşitme Engelli ve Normal İşiten Öğrencilerin Sorulara Verdikleri Yanıtların Karşılaştırılması

Sorular	İşitme Engelliler		Normal İşitenler		t	p
	Ort.	SS	Ort.	SS		
1,00	1,20	1,49	2,97	0,18	-6,426	0,000*
2,00	1,40	1,38	2,73	0,45	-5,033	0,000*
3,00	1,53	1,25	2,87	0,35	-5,622	0,000*
4,00	1,63	1,33	2,80	0,41	-4,608	0,000*
5,00	0,20	0,76	0,80	1,35	-2,121	0,038*
6,00	2,00	1,44	2,50	1,14	-1,494	0,141
7,00	1,60	1,52	3,00	0,00	-5,037	0,000*
8,00	1,30	1,51	2,20	1,35	-2,432	0,018*
9,00	1,50	1,53	2,90	0,55	-4,731	0,000*
10,00	1,90	1,47	2,80	0,76	-2,977	0,004*
11,00	1,40	1,30	2,07	1,14	-2,107	0,039*
12,00	0,97	1,16	1,73	1,14	-2,580	0,012*
13,00	1,00	1,44	2,40	1,22	-4,065	0,000*

14,00	1,00	1,44	2,60	1,04	-4,942	0,000*
-------	------	------	------	------	--------	---------------

Ort: Ortalama, SS: Standart Sapma, p: Anlamlılık Düzeyi

Tablo 7, işitme kayıplı ve normal işiten bireylerin toplam ölçek puanlarını karşılaştırmak için yapılan bağımsız örneklem t-testi (Independent Samples t-test) sonuçlarını göstermektedir. İşitme engelli bireylerin ortalama ölçek puanı 18,63 (SS=6,53) iken, normal işiten bireylerin ortalama ölçek puanı 34,37 (SS=3,38) olarak hesaplanmıştır. t-test istatistiği -11,720 ve p-değeri 0,000 olduğundan, iki grup arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($p < 0.05$).

Tablo 7. İşitme Kayıplı ve Normal İşiten Bireylerin Ölçek Toplam Puanlarının Karşılaştırılması

Değişkenler		f	Ort	SS	t	p
Ölçek Toplam	İşitme Kayıplılar	30	18,63	6,53	-11,720	0,000*
	Normal İşitenler	30	34,37	3,38		

Ort: Ortalama, SS: Standart Sapma, p: Anlamlılık Düzeyi, t: Independent Samples t-test

Tablo 8’de işitme kaybı dereceleri ile okuma başarı testi puanları arasındaki ilişki incelenmiştir. Yapılan korelasyon analizi sonucunda, bu iki değişken arasında yüksek düzeyde ve negatif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r = -0,909$; $p < 0,001$). Bu bulgu, işitme kaybı derecesi arttıkça öğrencilerin okuma başarı düzeylerinin anlamlı şekilde azaldığını göstermektedir. Elde edilen bu sonuç, işitme düzeyindeki azalmaların, öğrencilerin dil becerileri ve akademik başarıları üzerinde doğrudan ve güçlü bir etkiye sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 8. İşitme Kaybı Dereceleri ile Okuma Başarı Testi Puanları Arasındaki Korelasyon Sonuçları

Değişkenler	İşitme Kaybı Dereceleri	
Okuma Başarı Testi	r	-0,909
	p	0,000*

r: Korelasyon Katsayısı, p: Anlamlılık Düzeyi

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TARTIŞMA

Okuma, yazılı harf ve işaretleri çözümlmek, bu bilgileri zihin ile düzenlemek, seslendirme ve anlamak; yazılı metinlerde bulunan bilgileri alarak yorumlama ve öğrenme becerisidir (Sayım, 2019). Amacı metni anlamaktır. Metni anlama, farklı becerileri bir arada bulunduran karmaşık bir süreçtir. Dili oluşturan ses bilgisi, biçimbirim bilgisi, sözdizimi gibi bileşenleri içeren beceriler meydana getirir. Anlama sürecinde başarılı olabilmek için işitsel becerilerle güçlü bir şekilde ortaya konan dil becerilerinin olması gerekir (Özkan and Yücel, 2021).

İşitme kaybı, çocukların okul döneminde özellikle okuma ve yazmada problem ile karşılaşmalarına sebep vermektedir. Böylece akademik performanslarına olumsuz yönde etkisi olmaktadır. Bu yüzden çocuklar işitme kaybı tanısı aldıktan sonra sürecin bilinçli şekilde yürütülmesi gerekmektedir. Okuma-yazma ve problem çözme becerilerinin oluşması için önemlidir (Sağlam, 2023). Bu amaçla çalışma ile işitme kayıplı ve normal işitmeye sahip ortaokul düzeyindeki çocukların okuma becerilerindeki başarılarının arasında anlamlı fark elde edilip edilmediği değerlendirilmiştir. Okuma becerisi, çocukların eğitim ve mesleki gelişim alanlarında büyük öneme sahiptir. İşitme kayıplı çocukların işitsel algı becerilerindeki zayıflık nedeniyle okuma becerisindeki başarı, normal işiten çocuklara göre daha düşük bir performans gösterdiği gözlemlenmektedir. Bu nedenle tanıyı alan çocukların okuma-yazma ve problem çözmelerinin gelişmesi için eğitimlerinde daha fazla zaman ayrılması ve takip edilmesi yararlı olacaktır. Çalışmaya ortaokul düzeyinde 60 çocuk dahil edilmiştir. 30 normal işitmeye sahip çocuk ,30 işitme kayıplı çocuk olmak üzere iki gruptan oluşmaktadır. Araştırmada veri toplamak amacıyla geçerlilik ve güvenilirlik çalışması Yusuf TAŞKIN ve Muhammed Eyyüp SALLABAŞ tarafından yapılan ‘‘Okuma Başarı Testi’’ kullanılmıştır.

Literatürde işitme kayıplı çocuklarla yapılan okuduğunu anlama çalışmaları bulunmaktadır.

Sağlam (2023), çalışmada 6., 7. ve 8. sınıf düzeyindeki 30 tane işitme kaybına sahip öğrencinin okuma, yazma ve problem becerileri arasındaki ilişki incelenmiştir. Bireylerin okuma becerisi değerlendirilmesi aşamasında öğrencilere 275 kelimedenden oluşan okuma metni verilmiştir. Bireylerin başarıları değerlendirilirken “Okuma Hızı Hesaplama Formülü” kullanılarak hesaplama yapılmıştır. 30 öğrencinin okuma hızı sonuçları değerlendirildiğinde ortalama puanın 114,36 olarak elde edilmiştir. Bireylerin okuma puanları sonuçları değerlendirildiğinde 15 öğrencinin ortalamanın üzerinde 15 öğrencinin ise ortalamanın altında olduğu tespit edilmiştir. İşitme kaybı derecesi ile problem çözme arasındaki bağlantı değerlendirildiğinde işitme kaybının derecesi arttıkça problem çözme becerisinde düşüş görüldüğü gözlemlenmiştir. Çalışma sonucunda işitme kayıplı çocukların okuma, yazma ve problem çözme becerilerinin gelişmesi için eğitim programlarında bu etkinliklere daha fazla yer verilmesi önerilmiştir (Sağlam,2023).

Özkan ve Yücel (2021), dil gelişiminin kritik döneminde işitme cihazı ve koklear implant kullanılmasının çocukların hayatlarının sonraki dönemlerinde işitsel gelişim ve iletişime olan etkisine ek olarak akademik becerilere de olumlu etkisi olduğunu ileri sürmüşlerdir. Sonuç olarak işitme kaybına sahip çocukların okuduklarını anlama becerisindeki zayıflıkları belirlenmeli ve gerekli olan çalışmalara eğitimlerinde yer verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir (Özkan and Yücel, 2021).

Yılar (2018), işitme kaybına sahip çocukların dil ve okuma becerilerinin risk altında olduğu ileri sürülmüştür. Bu nedenle işitme kayıplı çocukların okul öncesi dönemden başlayarak okuma-yazma süreçlerinin desteklenmesi gerektiği belirtmişlerdir. Çalışma, ilköğretim 4. sınıf düzeyinde 14 işitme cihazı kullanan çocuk, 16 koklear implantlı çocuk ve 15 normal işitmeye sahip çocuk üzerinde yapılmıştır. İşitme kayıplı çocukların işitsel algı becerileri artırılmaya ve kelime haznelerinin genişletilmesine yönelik eğitim programlarının düzenlenmesinin gereği öne sürülmüştür (Yılar, 2018).

Normal işitmeye sahip ve işitme kayıplı bireylerin kelime işleme ve okuduğunu anlama beceri başarıları karşılaştırılan çalışmada Güldenoğlu (2012) çeşitli sınıf düzeylerinde eğitime devam eden 75 işitme kayıplı ve 78 normal işitmeye sahip öğrenci çalışmaya dahil edilmiştir. İşitme kayıplı bireylerin sınırlı sesbilgisel bilgi ve becerilerine sahip olmalarına rağmen kelime çözümleme becerileri bakımından normal işitmeye sahip bireyler gibi performans göstermiş oldukları saptanmıştır. Fakat kelimelerin anlamlandırılması sürecinde normal işiten bireylere göre zayıf bir performans ortaya koymuşlardır. Okuduğunu anlama becerisi gruplar arasında karşılaştırıldığında işitme kaybına sahip bireyler normal işitmeye sahip bireylere göre cümle anlama puanı ve cümlelerin anlamlılık düzeyine daha zayıf performans ortaya koydukları saptanmıştır. Yaptığımız çalışma ile benzer bulgular ortaya koymuştur (Güldenoğlu, 2012).

Özkan ve Sennaroğlu (2021), çalışmada, koklear implantlı çocukların okuduklarını anlatma becerileri; koklear implantlanma yaşına göre değerlendirilerek, normal işitmeye sahip çocuklar ile karşılaştırılması amaçlanmıştır. Çalışmaya, ilkokul 3., 4. ve 5., sınıf düzeyinde eğitim alan 12 kız ve 18 erkekten oluşan 30 koklear implantlı çocuk ve kontrol grubu ise farklı sosyoekonomik durumlara sahip okuldan seçilen normal işitmeye sahip 21 kız ve 21 erkek olmak üzere toplam 42 çocuk dahil edilmiştir. 4 yaşından önce koklear implantlanan 15 çocuk ve 4 yaşından sonra koklear implantlanan 15 çocuk olmak üzere iki grup oluşturulmuştur. Çocukların okuduklarını anlatma becerilerini “Okuduğunu Anlatma Değerlendirme Aracı” kullanılarak değerlendirme yapılmıştır. Yapılan çalışma sonucunda, 4 yaş öncesinde koklear implantlanan bireylerin, 4 yaş sonrasında koklear implantlanan bireylere göre okuma metnindeki değerlendirmelerden daha yüksek puan aldıkları ve böylece anlama beceri başarılarında da daha iyi bir performans gösterdikleri saptanmıştır. Ayrıca, koklear implantlı çocukların okuduklarını anlatma beceri başarılarının, normal işitmeye sahip çocuklara göre daha düşük performans göstermişlerdir. Ancak 4 yaş öncesinde koklear implantlanan çocuklar normal işitmeye sahip çocuklara daha yakın bir performans sergilemiş oldukları ortaya çıkmıştır.

Bu çalışma sonucunda elde edilen bulgulara göre dil gelişiminin kritik döneminde koklear implant uygulamasının fayda gösterdiğini ve koklear implantlı bireylerin eğitim

programlarında okuduklarını anlatma becerilerini destekleyecek etkinliklere yer verilmesinin başarıyı artıracığı düşünülmüştür (Özkan ans Sennaroğlu, 2021).

Çalışmanın sonuçları değerlendirildiğinde işitme kayıplı çocuklar ile normal işiten çocukların okuma başarıları becerilerinde anlamlı farklar elde edilmiştir. İşitme kaybına sahip çocuklar normal işiten çocuklara göre okuma başarıları becerilerinde düşük performans göstermişlerdir. Literatür incelendiğinde de araştırmada elde edilen sonuçlarla örtüşen bulgular saptanmıştır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Ortaokul düzeyindeki işitme kayıplı çocuklar ve normal işiten çocuklarda okuma başarıları üzerinde işitme seviyesinin etkilerini değerlendirmek için geçerlilik ve güvenilirlik çalışması Yusuf TAŞKIN ve Muhammed Eyyüp SALLABAŞ tarafından yapılan “Okuma Başarı Testi” uygulanarak çalışmaya yapılmıştır.

Çalışma sonucunda, uygulanan testin puanı normal işitmeye sahip grupta 34,37 olarak işitme kaybına sahip bireylerin olduğu grupta ise 18,63 olarak elde edilmiştir. İki grup arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

İşitme kayıplı ve normal işiten bireylerin belirlenen sorulara verdikleri yanıtların birçok soruda gruplar arasında anlamlı farklar olduğu ortaya çıkmıştır ($p < 0.05$). Özellikle Soru 1, 2, 3, 4, 7, 9, 10, 12, 13 ve 14 için p-değerleri 0.05'in altında olup, işitme kayıplı ve normal işitenler arasında belirgin farklılıklar bulunduğunu gözlemlenmiştir. Özellikle Soru 1, 7, 9 ve 14 gibi sorularda, normal işiten bireylerin en yüksek puanları (3 puan) daha sık tercih ettiği, buna karşın işitme kayıplı bireylerin daha düşük puanlara yöneldiği saptanmıştır..

İşitme kaybına sahip ve normal işiten bireylerin sınıf düzeylerine göre uygulanan testin toplam puanları karşılaştırıldığında hem işitme kayıplı hem de normal işiten gruplar içinde sınıf düzeyine göre anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p > 0.05$). İşitme kayıplı grubunda, 8. sınıf öğrencilerinin ortalama ölçek puanı $20,93 \pm 6,55$ ile diğer sınıf seviyelerinden biraz daha yüksek olsa da, fark istatistiksel olarak anlamlı elde edilememiştir.

İşitme kayıplı ve normal işiten bireylerin cinsiyetlerine göre ölçek toplam puanlarını karşılaştırıldığında cinsiyete dayalı istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p > 0.05$).

Sonuç olarak ortaokul düzeyindeki işitme kaybına sahip çocuklar ve normal

İşitmeye sahip çocukların okuma başarısı arasında anlamlı farklar bulunmaktadır. İşitme kaybına sahip çocukların okuduğunu anlama becerilerinde zorlandığı ortaya çıkmıştır.

Yapılan çalışma sonucunda elde edilen veriler göz önünde bulundurulduğunda işitme kaybı, çocukların okul döneminde okuma başarısını olumsuz olarak etkilemektedir. İşitme kaybına sahip çocuklar normal işiten çocuklara göre okuma başarısı becerilerinde düşük performans göstermişlerdir. Bu nedenle akademik performanslarına olumsuz yönde etkisi olmaktadır. Bu yüzden çocuklar işitme kaybı tanısı aldıktan sonra sürecin bilinçli şekilde yürütülmesi gerekmektedir. İşitme kaybının olumsuz şekilde etkilediği bu becerileri geliştirmek için çocukların ihtiyaçları belirlenerek aldıkları eğitim programına eklenmelidir. Eğitim programında okuma, yazma ve problem çözme becerilerinin üstünde durulması çocukların gelişiminde etkili olacaktır. Ayrıca işitme kayıplı çocukların erken cihazlandırılması ve eğitim sürecinde ailelerinin bilgilendirilerek süreci bilinçli bir şekilde takip etmelerini sağlamak için seminerler düzenlenebilir. İşitme kayıplı bireylerin tüm bu süreçlerinde Odyologlar önemli bir yere sahiptir ve süreçlerin takip edilmesinde yer almalıdır. Okuma-yazma ve problem çözme becerilerinin oluşması için önemlidir.

KAYNAKÇA

- Akmeşe, P. P. (2015). Doğuştan ileri/çok ileri derecede işitme kayıplı çocukların dil becerilerine ilişkin araştırmaların incelenmesi. *Ege Eğitim Dergisi*, 392-407.
- Arat, Ş. U. (2022). Koklear İmplant Kullanıcısı Okul Öncesi Çocukların Fonksiyonel İşitme, Sosyal Uyum Ve Motor Koordinasyon Performanslarının İncelenmesi.
- Aydoğan, T. N. (2023). *Gürültü düzeyi sabit ortamlarda çalışan işçilerde son 3 yıllık işitme eşiği değişimlerinin retrospektif olarak değerlendirilmesi* (Master's thesis, Kapadokya Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsü).
- Aytekin, B. (2023). *İşitme cihazı kullanan geriatrik bireylerde işitme cihazı memnuniyeti ve benlik saygısı değerlendirilmesi* (Master's thesis, Kapadokya Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsü).
- Belgin, E., & Şahlı, A. S. (2017). Temel Odyoloji. Ankara, Güneş Tıp Kitabevleri
- Eroğlu, S. (2018). İletim tipi işitme kayıplarının koklea üzerindeki etkisi.
- Güldenoğlu, İ. B. (2012). İşiten ve işitme engelli okuyucuların kelime işleme ile okuduğunu anlama becerilerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesi.
- Gülşen, G. (2022). *İç Kulak Anomalisi Olan Çocuklarda Koklear İmplantasyona Ebeveynlerin Bakış Açısı* (Master's thesis, Kapadokya Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsü)
- Gürgür, H., & Şafak, P. (2022). İşitme ve Görme Yetersizliği. Ankara, Pegem Akademi Yayıncılık
- Karasu, H. P. (2011). *İşitme engelli öğrenciler ve normal işiten öğrencilerin okuma becerilerinin formel olmayan okuma envanteri ile değerlendirilmesi* (Doctoral dissertation, Anadolu University (Turkey)).

- Kelebek, E. (2023). Yüksek Frekans Sensörinöral İşitme Kayıplı Hastalarda Türkçe Tek Heceli Kelimelerin Ayırt Edilmesinin Değerlendirilmesi.
- Özkan, H. B., & Yücel, E. (2021). İşitme yetersizliği olan çocuklarda dil ve okuduğunu anlama becerileri arasındaki ilişki. *Türk Odyoloji ve İşitme Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 27-32.
- Özkan, H. B., Sevinç, Ş., Yücel, E., & Sennaroğlu, G. (2021). Koklear implant kullanan çocukların okuduklarını anlama becerilerinin değerlendirilmesi. *Hacettepe University Faculty of Health Sciences Journal*, 8(2), 403-419.
- Polat, B. (2011). Kliniğimizde koklear implant ameliyatı olmuş hastaların implant yaşına göre işitsel performanslarının analizi, yaş ve demografik özelliklere göre karşılaştırılması.
- Sağlam, H. (2023). *İşitme engelli öğrencilerin okuma-yazma ve problem çözme becerileri arasındaki ilişki* (Master's thesis, İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü).
- Şen, M. (2019). *Sensorinöral işitme kayıplı bireylerde bilateral işitme cihazı kullanımının ayırt etme skoru üzerine etkisinin araştırılması* (Master's thesis, Sağlık Bilimleri Enstitüsü).
- Taşkın, Y., & Sallabaş, M. E. (2022). Ortaokul Öğrencileri İçin Okuma Başarı Testinin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları*, 10(2), 236-252.
- Yılar, S. (2018). İlköğretim dördüncü sınıf normal işitmeye sahip ve işitme kayıplı çocuklarda okuma becerisinin değerlendirilmesi.

Ek-3: Okuma Başarı Testi

1. METİN:

ANADOLU'DA KONUKSEVERLİK GELENEKSELDİR

Anadolu'nun geleneksel konukseverliği üzerinde duralım isterseniz. Bu konukseverliğin kökleri tarihin derinliklerine iner. Türklerin kendi ülkeleri ve şehirlerine, köylerine, kasabalarna gelen yabancılara, gariplere, kimsesizlere, yolculara karşı insanca, dostça davranışları, kısacası konukseverlikleri çok eskidir. Bugün de Anadolu'nun birçok köy ve kasabasında, köyün ve kasabanın ortaklaşa malı olan köy odaları "misafirhaneler" vardır. Bir konuk geldiği zaman bu odalarda ağırlanır, yedirilir, içirilir. Karşılığında hiçbir şey beklenmez. Bu odaların giderleri, sıra ile ya o köyde oturan varlıklı aileler tarafından ya da köy sandığından karşılanır. Asıl konuğu hoşnut etmektir. Bunun için yapılması gereken ne varsa yapılır, ayrılrken konuğun gideceği yere kadar azağı düzülür.

Anadolu'daki konukseverlik gelenek ve göreneğinin temelinde eski ahi gelenekleri yatmaktadır. Anadolu Selçuklular devrinden Osmanlıların son yıllarına kadar bir esnaf ve sanatkar örgütü olarak

bilinen ahiliğın her köyde, her kasabada ve şehirde ocakları, odaları ve tekkeleri vardı. Ahiler, geleneksel kurallarına göre gelen konukları ağırlar, bunu bir toplum görevi sayarlardı. Bir şehirde birkaç ahi ocağı bulunur, bunlar şehirlerine gelen konukları ağırlamak için birbirleriyle yarış ederlerdi.

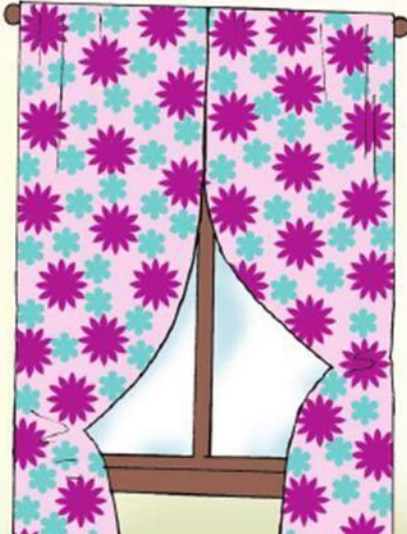
On dördüncü yüzyılın başlarında Anadolu'da bir gezi yapan tanınmış Arap seyyahı Tancalı İbni Batuta, Anadolu'yu karış karış gezerken hep bu ahi tekkelerinde konaklamış, Türklerin gösterdikleri konukseverliği seyahatnamesinde anlata anlata bitirememiştir.

İbni Batuta, Anadolu için şöyle der:

"Tanrı, güzelliklerini öteki ülkelere ayrı ayrı dağıtırken burada hepsini bir araya getirmiştir. Burada dünyanın en güzel insanları, en temiz giyimli halkı yaşar, en nefis yemekler pişirilir. Allah'ın yarattıkları içinde en şefkatli, en konuksever halk Anadolu'dadır."

650 yıl önce bunları söyleyen Seyyah İbni Batuta, bir Anadolu yolculuğunda Denizli'ye uğrar. Bundan sorrasını İbni Batuta'dan dinleyelim:

"Şehre girdiğimiz sırada, çarşıdan geçerken dükkânlardan çıkan birçok insan atlarımızı çevirerek yularımıza sanıldı. Bir başka topluluk ise bunları durdurarak onlarla tartışmaya başladı. Aralarında tartışma uzayıp kızıştı. Ne konuştuklarını anlamadığımızdan korkuya düştük, bunların yol kesen eşkiyalar olduğu kuşkusuna kapıldık. Sonra Arapça bilen birisi ortaya çıktı. Ona, birbiriyle tartışan bu insanların bizden ne istediklerini sordum. Dedi ki bunlar Ahilerdir. Bizimle ilk karşılaşanlar Ahi Sinan'ın adamları, sonradan gelenler de Ahi Duman'ın kardeşleriymiş. Her iki taraf da bizim kendi misafirleri olmamızı isterler, bu yüzden tartışmış. Onların göstermekte olduğu bu yüksek konukseverliğe hayran olmamak elde değildi. Sonunda işi kura çekmek suretiyle halletmeye karar verdiler ve sulh oldular. Kim kazanırsa önce o tarafın tekkesine konuk olmamız kararlaştırıldı.

Kura, Ahi Sinan tarafına düştü. Ahi Sinan sevinçliydi. Adamlarıyla birlikte bizi karşıladı, birlikte tekkesine giderek konuğu olduk. Bize hemen çeşitli yiyecekler getirdiler. Yiyip içip dinlendikten sonra Ahi Sinan hepimizi hamama götürdü, yıkandı. Üç dört kişi bir arkadaşımızın hizmetindeydi. Hamamdan çıktıktan sonra, yeniden büyük bir sofraya kurdular; meyveler, tatlılar ikram ettiler." "İbni Batuta Seyahatnamesi"nin hemen her sayfasında, Anadolu'da görülen konukseverlik anlatılır. Anadolu, İbni Batuta'nın da anlattığı gibi bir kasabaya, bir şehre gelen konuğu paylaşamadıkları için aralarında kavga dövüş yapacak kadar konukseverdir. Bu anlayış, bu görenek de dünyanın hiçbir ülkesinde olmamıştır.

Konuk sevmek, konuğa ikramda bulunmak, insan sevgisinin başında gelir. Anadolu insanı, yemeğini konuğuna yedirmekten, konuğunu memnun etmekten zevk alır. Bir görevi yapmış olmanın rahatlığını duyar.

Şekerin hemen hiç bulunmadığı yıllarda bir öğretmen, bir köye konuk olur. Akşam yemekten sonra evde bir telaştır başlar. Ev sahibi sandığının anahtarını bir türlü bulamaz. Evin her köşesi aranır, taranır, anahtar yok. Sonunda sandığı kırmaya karar verirler, sandık kırılır, öğretmen işin

farkına o zaman varır. Ev sahibi kırdığı sandıktan küçük bir çıkın çıkarır, içerisinde üç şeker vardır. Evet, konuğuna şekerli bir kahve ikram etmek için sakladığı üç şeker. Anadolu'nun konukseverliği üzerine söylenecek çok söz, anlatılacak çok hikâye vardır.

Mehmet ÖNDER

1-10. soruları “Anadolu’da Konukseverlik Gelenekseldir” metnine göre cevaplayınız.

Soru 1. Metne göre Anadolu’daki köy odalarının (misafirhanelerin) giderleri nasıl karşılanır?

Cevap:

Soru 2. Okuduğunuz bu metnin ana fikri sizce nedir?

Cevap:

Soru 3. Bir konuğun (misafirin) karşılıksız olarak yedirilmesi, içirilmesi, ağırlanması sizce doğru bir davranış mıdır? Neden?

Cevap:

Soru 4. Okuduğunuz metinle ilgili 3 adet soru yazınız.

Cevap:

Soru 5. “Anadolu’da Konukseverlik Gelenekseldir” metninin türü nedir?

- A. Masal
- B. Hikâye (öykü)
- C. Gezi Yazısı
- D. Sohbet

Soru 6. Metne göre Ahilik hakkında aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A. Ahilik geleneği, son dönemde Anadolu’daki köylerdeki yapılanmanın adıdır.
- B. Türkler Ahilik geleneğini başka toplumlardan örnek alarak uygulamışlardır.
- C. Ahilik, Selçuklular ve Osmanlı dönemindeki esnaf ve sanatkâr örgütünün adıdır.
- D. Ahilik sadece köylerde uygulanan geçmiş ten günümüze uzanan bir gelenektir.

Soru 7. Metinde geçen “Bunun için yapılması gereken ne varsa yapılır, ayrılırken konuğun gideceği yere kadar azığı düzülür” cümlesindeki altı çizili sözün cümleye kattığı anlam nedir?

- A. Konuğa gideceği yere kadar eşlik edilir.
- B. Konuğun ihtiyacı olan vasıta temin edilir.
- C. Konuğun yolculukta karşılaşacağı tehlikelere karşı gerekli tedbirler alınır.
- D. Konuğun yolculuk boyunca ihtiyacı olan yiyecek hazırlanır.

Soru 8. Bu metinde ağırlıklı olarak hangi anlatım biçimine başvurulmuştur?

- A. Betimleme
- B. Öyküleme
- C. Açıklama
- D. Tartışma

Soru 9. Metinde geçen aşağıdaki cümledeki altı çizili deyimın cümleye kattığı anlam aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

“Anadolu'nun geleneksel konukseverliği üzerinde duralım isterseniz.”

- A. Anadolu'nun geleneksel konukseverliği hakkındaki yanlışları düzeltmek.
- B. Konuya önem vermek ve konu hakkında detaylı açıklama yapmak.
- C. İstemediği halde sorumlu olmak.
- D. Bu konudaki kararından vazgeçmemek.

Soru 10. “Anadolu’da Konukseverlik Gelenekseldir” metninden aşağıdaki yargılardan hangisi çıkarılamaz?

- A. Anadolu’da eskisi kadar konukseverlik anlayışı kalmamıştır.
- B. Yabancılar Anadolu’nun konukseverlik geleneğine hayrandırlar.
- C. Ahilik geleneği, Anadolu’da konukseverlik geleneğinin yerleşmesini sağlamıştır.
- D. Konuk sevmek, konuğa ikramda bulunmak insan sevgisinin bir göstergesidir.

2. METİN:

Bir söylentiye göre dört tavuk, bir kartal yuvasına gidip gizlice bir yumurta almışlar. Yumurtayı kümese getirdiklerinde kümeste bulunan diğer tavuklar, gördükleri bu yumurtanın çok büyük bir tavuğa ait olduğunu düşünmüşler. Belli bir zaman geçtikten sonra yumurtayı getiren dört tavuk da bu yumurtanın büyük bir tavuğa ait olduğuna inanmışlar.

Yumurtayı bir anne tavuk sahiplenmiş. Kısa bir zaman sonra yumurta kırılmış ve içinden siyah kanatlı, ilginç gagalı, tuhaf bir tavuk çıkmış. Anne tavuk, yavrusuna dersler vermeye başlamış. Nasıl beslenmesi gerektiğini ve tehlikelerden nasıl korunması gerektiğini anlatmış.

Bir gün anne tavukla yavrusu, sohbet ederken gökyüzünde süzülerek geçiş yapan bir kartal görmüşler. “Anne bu ne?” diye sormuş tavuk. “Ha, o mu? O bir kartal, kuşların padişahı...” demiş anne tavuk. “Ne güzel uçuyor!” diyen yavru tavuğa annesi “Evet yavrum! Sen sakın ona özenme. Asla onun gibi olamazsın! Sen bir tavuksun ve tavuk gibi yaşamalısın.” diye karşılık vermiş.

O günden sonra yavru tavuk, ömrü boyunca bir kartal olabilmenin hayaliyle yaşamış. Bir gün siyah kanatlı büyük gösterişli kartalı izlerken bu dünyadan göçüp gitmiş.

Metin KOÇAK

Soru 11. Yukarıdaki metne uygun bir başlık yazınız?

Cevap:

Soru 12. “Anadolu’da Konukseverlik Gelenekseldir” metni ile bu metni tür özellikleri bakımından karşılaştırınız.

Cevap:

Soru 13. Aşağıda metinde geçen bir cümle verilmiştir. Seçeneklerden hangisinde virgül bu cümledeki göreviyle aynı görevde kullanılmıştır.

“Kısa bir zaman sonra yumurta kırılmış ve içinden siyah kanatlı, ilginç gagalı, tuhaf bir tavuk çıkmış.”

- A. Dünya bir misafirhanedir, konan göçer.
- B. Sarı, mor, kırmızı çiçekler bahçeyi kaplamıştı.
- C. Hakan, uzun zamandır ayrı kaldığı ailesine sonunda kavuştu.
- D. İstanbul, tarih boyunca doğal güzellikleriyle göz kamaştırdı.

Soru 14. Bu metinde anlatılmak istenen asıl düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A. Hayatını inandığın düşünceler doğrultusunda yaşarsın.
- B. Hedeflerine ulaşmak için her zamankinden daha çok çalışmalısın.
- C. Zorluklar karşısında yılmadan yoluna devam etmelisin.
- D. Deneyim ve tecrübeler hayatı anlamanda sana yardımcı olacaktır.

DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

Okuma Başarı Testi Cevapları ve Dereceli Puanlama Anahtarı

Kazanım	T.7.3.19. Metinle ilgili soruları cevaplar.
Soru Numarası	1
Soru Maddesi	Metne göre Anadolu'daki köy odalarının (misafirhanelerin) giderleri nasıl karşılanır?
Doğru Cevap	Bu odaların giderleri, sıra ile ya o köyde oturan varlıklı aileler tarafından ya da köy sandığı tarafından karşılanır.
Dereceli Puanlama Anahtarı	
Yanlış Cevap	Soru maddesinde istenilene/istenilenlere uygun olmayan, belirsiz veya yanlış cevap verir. Soruyu boş bırakır
Kısmi Cevap	Soru maddesinde istenilene/istenilenlere kısmî cevap verir.
Doğru Cevap	Soru maddesinde istenilene/istenilenlere tam ve doğru cevap verir.

Kazanım	T.7.3.19. Metinle ilgili soruları cevaplar. T.7.3.17. Metnin ana fikrini/ana duygusunu belirler. T.7.3.22. Metnin içeriğini yorumlar.
Soru Numarası	2
Soru Maddesi	Okuduğunuz bu metnin ana fikri sizce nedir?
Doğru Cevap	Konukseverlik atalarımızdan gelen güzel bir davranıştır ve bizler de konuksever bireyler olmalıyız. (Anadolu'daki konukseverliğin kökleri gelenek ve göreneklere bağlıdır.)
Dereceli Puanlama Anahtarı	
Yanlış Cevap	Soru maddesinde istenilene/istenilenlere uygun olmayan, belirsiz veya yanlış cevap verir. Soruyu boş bırakır
Kısmi Cevap	Soru maddesinde istenilene/istenilenlere kısmî cevap verir.
Doğru Cevap	Soru maddesinde istenilene/istenilenlere tam ve doğru cevap verir.

Kazanım	T.7.3.24. Metinde ele alınan sorunlara farklı çözümler üretir.
Soru Numarası	3
Soru Maddesi	Bir konuğun (misafirin) karşılıksız olarak yedirilmesi, içirilmesi, ağırlanması sizce doğru bir davranış mıdır? Neden?
Doğru Cevap	Öğrencinin cevabı, nedenleriyle birlikte açıklaması
Dereceli Puanlama Anahtarı	
Yanlış Cevap	Soru maddesinde istenilene/istenilenlere uygun olmayan, belirsiz veya yanlış cevap verir. Soruyu boş bırakır
Kısmi Cevap	Sadece evet-hayır cevabını verir ya da sadece nedenini açıklar.
Doğru Cevap	Evet veya hayır cevabını nedenleriyle birlikte açıklar.

Kazanım	T.7.3.20. Metinle ilgili sorular sorar.
Soru Numarası	4
Soru Maddesi	Okuduğunuz metinle ilgili 3 adet soru yazınız.
Doğru Cevap	Öğrenci metinle ilgili 3 adet soru yazması
Dereceli Puanlama Anahtarı	
Yanlış Cevap	Soru maddesinde istenilene/istenilenlere uygun olmayan, belirsiz veya yanlış cevap verir. Soruyu boş bırakır
Kısmi Cevap	Soru maddesinde istenilene/istenilenlere kısmî cevap verir.
Doğru Cevap	Soru maddesinde istenilene/istenilenlere tam ve doğru cevap verir.

Kazanım	T.7.3.29. Metin türlerini ayırt eder.
Soru Numarası	5
Soru Maddesi	“Anadolu’da Konukseverlik Gelenekseldir” metninin türü nedir?
Doğru Cevap	D. Sohbet

Kazanım	T.7.3.19. Metinle ilgili soruları cevaplar.
Soru Numarası	6
Soru Maddesi	Metne göre Ahilik hakkında aşağıdakilerden hangisi doğrudur?
Doğru Cevap	C. Ahilik, Selçuklu ve Osmanlı dönemindeki esnaf ve sanatkâr örgütünün adıdır.

Kazanım	T.7.3.5. Bağlamdan hareketle bilmediği kelime ve kelime gruplarının anlamını tahmin eder.
Soru Numarası	7
Soru Maddesi	Metinde geçen “Bunun için yapılması gereken ne varsa yapılır, ayrılırken konunun gideceği yere kadar <u>azığı düzülür</u> ” cümlesindeki altı çizili sözün cümleye kattığı anlam nedir?
Doğru Cevap	D. Konunun yolculuk boyunca ihtiyacı olan yiyecekler hazırlanır.

Kazanım	T.7.3.36. Metindeki anlatım biçimlerini belirler.
Soru Numarası	8
Soru Maddesi	Bu metinde ağırlıklı olarak hangi anlatım biçimine başvurulmuştur?
Doğru Cevap	C. Açıklama

Kazanım	T.7.3.6. Deyim ve atasözlerinin metne katkısını belirler.
Soru Numarası	9
Soru Maddesi	Metinde geçen aşağıdaki cümledeki altı çizili deyim cümleye kattığı anlam aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?
Doğru Cevap	B. Konuya önem vermek ve konu hakkında detaylı açıklama yapmak.

Kazanım	T.7.3.28. Okudukları ile ilgili çıkarımlarda bulunur.
Soru Numarası	10
Soru Maddesi	“Anadolu’da Konukseverlik Gelenekseldir” metninden aşağıdaki yargılardan hangisi <u>çıkarılamaz</u> ?
Doğru Cevap	A. Anadolu’da eskisi kadar konukseverlik anlayışı kalmamıştır.

Kazanım	T.7.3.23. Metnin içeriğine uygun başlık/başlıklar belirler.
Soru Numarası	11
Soru Maddesi	Yukarıdaki metne uygun bir başlık yazınız.
Doğru Cevap	Metni anladığını gösteren ve metni yansıtan orijinal bir başlık yazma
Dereceli Puanlama Anahtarı	
Yanlış Cevap	Soru maddesinde istenilene uygun olmayan, metni anlamadığını gösteren bir başlık yazar. Soruyu boş bırakır
Kısmi Cevap	Metnin bir bölümünü yansıtan veya metni tam yansıtmayan bir başlık yazar.
Doğru Cevap	Metnin içeriğini yansıtan etkileyici, ilgi çekici ve orijinal bir başlık yazar.

Kazanım	T.7.3.25. Metinler arasında karşılaştırma yapar.
Soru Numarası	12
Soru Maddesi	“Anadolu’da Konukseverlik Gelenekseldir” metni ile bu metni tür özellikleri bakımından karşılaştırınız.
Doğru Cevap	Birinci metin sohbet (söyleşi) ikinci metin hikâye metnidir. Birinci metinde daha çok konu, konuşmayı andıran bir biçimde ele alınırken ikinci metinde konu bir olay örgüsü içerisinde anlatılmıştır.
Dereceli Puanlama Anahtarı	
Yanlış Cevap	Soru maddesinde istenilene uygun olmayan, metni anlamadığını gösteren bir cevap yazar. Soruyu boş bırakır
Kısmi Cevap	Sadece metin türlerini yazar veya bir metnin tür özelliklerini doğru, diğer metninkini yanlış yazar. Metinlerin tür özelliklerini yazar. Karşılaştırmayı tür özellikleri bakımından yapmaz.
Doğru Cevap	Her iki metnin türünü doğru olarak belirler ve metinleri tür özellikleri yönünden karşılaştırır.

Kazanım	T.7.3.1. Noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli ve sessiz okur. <i>Noktalama işaretlerinin cümledeki işlevlerini bilir.</i>
Soru Numarası	13
Soru Maddesi	Aşağıda metinde geçen bir cümle verilmiştir. Seçeneklerden hangisinde virgül bu cümledeki göreviyle aynı görevde kullanılmıştır. (3p) “Kısa bir zaman sonra yumurta kırılmış ve içinden siyah kanatlı, ilginç gagalı, tuhaf bir tavuk çıkmış.”
Doğru Cevap	B. Sarı, mor, kırmızı çiçekler bahçeyi kaplamıştı.

Kazanım	T.7.3.19. Metinle ilgili soruları cevaplar. T.7.3.17. Metnin ana fikrini/ana duygusunu belirler.
Soru Numarası	14
Soru Maddesi	Bu metinde anlatılmak istenen asıl düşünce aşağıdakilerden hangisidir?
Doğru Cevap	A. Hayatını inandığın düşünceler doğrultusunda yaşarsın.